

HEEMKUNDIGE KRING "Norbert de Vrijter"



Veertiende jaargang nr. 62, november '98

Driemaandelijks contactblad van de heemkundige kring "Norbert de Vrijter"
Afgiftekantoor: 2275 Lille

Verantwoordelijke uitgever: Heemkundige Kring "Norbert de Vrijter" VZW
p.a. Jos Aerts, Boskant 17, 2275 Lille.
Rek.nr. 954-7353871-55

Inhoud

- Advertenties
- Enkele ervaringen van Sinterklaas
- Heemkundige uitstap (verslag)
- Poederlee en Wechel: 875 jaar
- Diversen

Informatie Heemkundige kring

De heemkundige kring "Norbert de Vrijter" is op 1 maart 1983 opgericht en heeft tot doel zich toe te leggen op het bewaren, bestuderen, verzamelen, bekendmaken en het doen waarderen van het heem, de oudheidkunde, de geschiedenis en de volkskunde van de deelgemeenten Gierle, Lille, Poederlee en Wechelderzande.

Het lidgeld bedraagt 500,- fr. per jaar. Hiervoor ontvangt u de 4 contactbladen en het jaarboek.

Bestuursleden

Voorzitter	: Jos Aerts, Boskant 17, Lille. 014/88.07.77.
Ondervoorzitter	: Jules Van Olmen, Vlimmersebaan 58, Wechelderzande. 03/312.07.80.
Secretaris	: Rik De Backer, Poederleeseweg 85, Lille. 014/88.29.06.
Penningmeester	: Jos Willems, Heiend 7, Lille. 014/88.02.66.
Bestuursleden	: Emiel Peeters, Vondelweg 10, Gierle. 014/55.51.57. Vic Van Duppen, Middelveld 27, Gierle. 014/55.51.57. Jos Geysen, Zagerijstraat 35, Lille. 014/88.10.79. Walter Van den Branden, Boskant 76, Lille. Telefoon werk Molenmuseum Wachtebeke 09/342.42.40. Frans Van Glabbeek, Poederleeseweg 42, Lille. 014/88.02.89. Walter Driesen, Poederleeseweg 90 bus 6, Lille. 014/88.23.91. Louis Bertels, Heggelaan 14, Poederlee. 014/88.25.03. Rosette Dillen, Moereind 22, Wechelderzande. 03/312.49.03.

De uitgever heeft er naar gestreefd auteursrechten op de illustraties te regelen volgens wettelijke bepalingen. Diegene die meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook mits vermelding van de naam van de auteur en de jaargang van de heemkundige kring "Norbert de Vrijter"

Enkele ervaringen van Sint Niklaas

Voorwoord

Het begon in Lille in 1938 (18 jaar oud). Het jaar daarvoor was ik Zwarte Piet geweest bij de familie Van den Bosch en meester Helsen was Sint. In 1938 zou dat weer zo zijn maar Helsen werd op dat laatste moment ziek en in plaats van Piet werd het noodgedwongen Sint!

En zo is het dan voort gegaan. Ook in de mobilisatie bij de soldaten een paar keren Sint, maar het merendeel Zwarte Piet. Bijvoorbeeld in de kazerne van de luchtbal in een grote zaal in Merksem. Ook in het kamp van Brasschaat of bij de soldaten ergens ten velde!

Dat was dan samen met den hoofdaalmoezenier Van de Kerckhoven-Dekxaarde. (Was in het burgerlijk leven een baron). Hij speelde dan meestal de goede Sint.

De pakjes voor de soldaten waren omzeggens allemaal dezelfde van inhoud. Bijvoorbeeld een warme muts en handschoenen, een boek, twee pakjes Belga-sigaretten, chocolade en een gebedenboekje.

Onder de oorlog kwam de Sint niet van Spanje, maar hier en daar had hij toch een plaatsvervanger. Soms op een buurtavond of zo. Maar dan met een baard van schapenwol, een schoon laken met daarover een gekleurde spreid en een mijter van karton.

Maar dan vanaf 1945 ging het crescendo. Eerst begon het van huis tot huis en dat nam van jaar tot jaar geweld toe. Dan kwamen de verenigingen. De eerste was het ACW (werkliedenbond). Voor het ACW speelde ik 25 jaar de Sint en kreeg als dank een vergrote foto van de Sint! Dan kwamen o.a. nog de Koninklijke Harmonie St. Amelberga, fanfare Lille, Kempenzonen in Tielen (prachtig opgeluisterd met muziek en zang!), KWB in Wechelderzande en Lille, Ziekenzorg in Wechelderzande en Vosselaar, enz...

Niet alleen in de scholen wordt er veel werk gepresteerd om de komst van de Sint voor te bereiden. Ook in veel clubs, maatschappijen, vriendenkringen, jeugdgroepen, enz... wordt er veel gedaan om er iets feestelijks van te maken.

En al gaat het er bij de grote mensen er al wat luchtiger aan toe. Bij de kinderen is het natuurlijk nog meer feest! En nog meer gemeend. Zij geloven er nog in! Vele kinderen hebben dan soms ook een zekere angst als ze iets mispeuterd hebben (Dat ziet de Sint al dadelijk aan hun gezicht of manier van doen).

Het klinkt misschien belachelijk, maar die dag zijn er echtwaar weinig kinderen die liegen! Zij durven niet want de grote Sint weet immers alles! En dan zouden ze misschien niets krijgen. Ze zouden nog eerder gaan schreien dan iets te zeggen dat niet waar is! Wel zijn er enkelen die proberen om de Sint af te leiden en beginnen dan over iemand anders, bv. over broer of zuster of een vriendje. Gewoonlijk met de woorden "Awel he Sint. Awel he. Eh. Die heeft dat of die heeft dat gedaan. Enz...".

En toch zeggen die kindergezichten zoveel zonder woorden.

Maar niet al de gezichten van de kinderen zeggen veel. Maar het is onvoorstelbaar hoe de ouders of andere familieleden het spel mee spelen zonder dat ze het zelf weten en allerlei bewegingen maken naargelang de uitleg of de bewegingen van het kind zelf!

Sommige kinderen vertellen soms iets over hun vake of moeke of grote zus of broer.

Ongelooflijk. Ze zeggen soms dingen waar die personen dan verstomd van staan en waar ze zelf niks van weten. Om maar eentje te vertellen.

Awel he Sinterklaas Awel he. Ikke zelf heb al 800 fr. in mijn spaarvarken zitten en onze Louis nog maar 320 fr. en ons Mitteke 573 fr. En ons vake en moeke hebben onder ons bed ook nog veel centjes zitten...

Gewoonlijk worden ze dan wel het zwijgen opgelegd met de woorden: "Allé Janneke, het is nu goed he".

Den ezel en het paard van Sinterklaas

Het was de eerste maal dat de heilige man met een paard de ronde door het dorp zou doen en dan naar de zaal waar de kinderen wachten. Zwarte Piet zou volgen met den ezel waarop de manden met speelgoed enz...

Het paard was een brave, al oude knol, omtrent zo oud als de Sint zelf op een paar honderd jaren na. Maar het beest was nogal hoog en er lag geen zadel op, maar wel was er een deken opgerieemd. Dat zal wat zijn met die lange rokken daarop geraken, maar het moest. Vooruit dan maar.

Krinus, de baas van het paard, ging met zijn benen wijd open staan. Zijn handen samen gevouwen met de palm naar boven.

Voetje Sint... en dan hop. De Sint zijn voet erin, rokken omhoog en hop. Krinus duwde zijn handen naar omhoog en Zwarte Piet stootte tegen het achterwerk van de Sint. Die lag met zijn buik al dwars over de rug van het paard... en het eerste wat viel was zijne mijter. Aan de andere kant in de beek. Hé hop nog een beetje. Ja nog een been er over en het tweede dat viel was Sinterklaas zelf, langs de andere kant recht in de netels. Is me daar gelachen. Zelfs het paard hunkerde mee. Alleen den ezel lachte niet. Die stond er stom op te zien. Die zal gedacht hebben dat er nog stomme ezels waren.

Toch lukte het de tweede maal en kon de rondgang beginnen.

Alles verliep goed tot we juist voor de kerk waren... en daar was een winkel. Er stond veel volk aan die deur en het vrouwke gaf een klontje aan het paard en aan den ezel. Het paard ging door maar de ezel bleef staan om nog een klontje. Geen poot ging hij nog vooruit. Piet met nog een paar mannen zetten zich met hun rug tegen zijn achterste en na veel duwwerk startte hij toch.

Intussen was het nieuws al rond gegaan dat de Sint van zijn paard gevallen was. Er werd zelfs gezegd dat hij niet in de netels, maar in de paardestront was gevallen. De Sint zag het aan het gezicht van de burgemeester en de champetter dat ze er heimelijk plezier in hadden. De nonnekes vonden het maar een flauwe grap. Zuster Aldegonde zei: "Dat is niet schoon van de champetter. Die lacht gelijk ne ketter".

Sinterklaas en de traantjes

Het was tegen avond aan. Het weer viel nogal mee en de Sint en Piet deden dan maar een deel van hun ronde te voet. Ze draaiden de straat in en plots komt er een jongetje op hen toegelopen. Snikkend, alles door elkaar stamelend. "Sinterklaas... Onze va en ons moe... hi... hi...". "Stil maar", zegt de Sint gemoedelijk. "Allé nu niet meer huilen. Wat is er gaande en hoe heette gij?". Intussen was bij die traantjes nog een snotpiet bijgekomen die met de mouw gedeeltelijk werd weggevaagd.

"Ikke ben Hippolieteke Sinterklaas". Sint: "En waarom schreeuwde gij zo Hippolieteke?". Het kind al snuivend: "Onze va en moe Sinterklaas maken altijd ruzie en nu ook weer".

De Sint: "Kom, dat komt allemaal in orde. Ik zal dat met uw vader en moeder wel in orde brengen. Van wie zijde gij der ene?".

Hippolieteke: "Ik weet het niet. Het is daarover juist dat den ambras gaat Sinterklaas".

De Sint heeft toen die zaak maar geklasseerd en in Sint Pieter zijne dikke boek geschreven.

Vader en moeder niet braaf

Tok... tok... tok... Sepke doe zelf open. Een zeer pienter ventje. Een echt babbelaarke. "Kom binnen Sinterklaas. Ze zijn allemaal thuis behalve de vrijer van ons Simon...".

Vader: "Jefke, het is al goed hé".

Jefke: "Ik ben goed braaf geweest en mijn best goed gedaan in de school en vroeg gaan slapen... en niet meer in mijn bed gepist, en mijn boterhams met korst en al opgegeten en...".

Sint: "Heel goed Jefke. Ik zal...".

Jefke: "Ja maar Sinterklaas, onze va is niet braaf zulle, awel hé... awel hé. Onze va die slaapt altijd bij ons moe in het bed hé en onze va das toch ne jongen hé Sint?".

Sint: "Ja Jefke...".

Jefke: "Awel hé... en verleden week was ons Simon mee heure vrijer ook in het bed gekropen... en toen heeft onze va die vrijer buiten gesmeten... en onze va zei dat de jongens niet bij de meisjes mogen slapen en hij doet dat zelf. Das toch niet schoon hé Sinterklaas? Maar ons Simon en heure vrijer zitten daar niks mee in, want ik heb gezien dat ze nu op het schelft gaan spelen... mer ik moog het niet voortzeggen hemme ze gezei... Maar gij zegt dat ook niet voort hé Sint... en Zwarte Piet verstaat dat toch niet hé... awel hé Sint...".

Vader: "Jef. Is het nu gedaan!!".

Sint: "Ja Jefke, ge zijt al ne grote jongen... maar toch niet te veel babbelen hé en zie eens wat de Sint voor U heeft meegebracht... en uw vader en moeder mogen bij mekaar slapen want anders heeft uw moeder kou voeten en het zijn toch uw vrienden hé?".

Jefke: "Ja Sinterklaas... mer wette watte... awel hé... enz... enz...".

In Nederland op een feestje als verrassing

Het was in de Sinterklaasdagen dat wij op een feestje werden uitgenodigd in het Hollandse dorpke Alfen. Een collega van het werk op de "Volt" van mijn vrouw Bertha was 10 jaar getrouwd. Er waren daar nog meer Belgen aanwezig. Zonder weten van ons Bertha had ik de Sinterklaaskleren in mijn auto gestopt. Ik moest daar een brief aflezen om dat 10 jaar getrouwd paar er eens door te trekken.

Na het eten ging ik met een Belgische vriend zo gezegd even een luchtje scheppen, maar in werkelijkheid verkleeden.

De zaak waar het feest doorging was groot. Een groot café en een grote feestzaal met een grote keuken voor de feesten en de private woning. Dus er kwam nogal veel deuren in het café.

Plots kwam de Sint dan langs voor het café binnen. Algemene consternatie (als ge weet dat in Holland de Sint nog intenser en luidruchtiger wordt gevierd dan hier) ook bij ons Bertha. Die wist ook van niets, maar herkende me wel.

Applaus, een paar handdrukjes, een toertje langs de gasten en de enkele kinderen, een kwinkslag hier, een vermanende vinger daar, dan de brief afgelezen over het goede en het kwade van het jubilerende paar. Hoe kan de Sint dat toch allemaal weten? Ja, dat is zeker, die gaat overal luisteren. Zelfs aan de slaapkamerdeur.

De Sint heeft gedaan. Wil zich gaan omkleden in de keuken van de zaal, maar neemt een verkeerde deur en komt in het privé-vertrek van de eigenaar terecht. Daar zit de ganse familie. Vader, moeder, kinderen, enz... naar de tv te kijken naar... Sinterklaas!

Wat een verrassing. Welkom. Hoe kan dat nu. Ha, dat programma is gisteren opgenomen. Nou. Gaat U toch zitten Sint en pak ne goeie oude Hollandse Klare. Nog eventjes een onderhoud met de kinderen want die moeten nu naar bed.

Het was gezellig. Nog een borrel en de Sint vertelde enkele Belgische Sinterklaasmoppen die er in gingen als Hollandse koek. Dan omkleden en terug naar het feest waar het al "hartstikke leuk" toeging. Toen ik na een tijdje eens ging dansen en één van de kinderen, een meisje naar me toe kwam en luidkeels riep: "Hoe is het mogelijk mijnheer. U hebt krek dezelfde schoenen aan als de Sint...".

Diezelfde avond heb ik nog dikwijls moeten horen dat ik die schoenen terug moest geven aan Sinterklaas!

Waarop ik antwoordde: "Die heb ik eerlijk gekregen van de Sint omdat ik zo een brave jongen was...".

Marcel Van Echelpoel

DOODSPRENTJES

Op 21 en 22 februari 1999 houdt de heemkundige kring bij het voorstellen van hun jaarboek een **tentoonstelling en ruilbeurs van doodsbeeldjes**. Wij vragen personen die willen tentoonstellen en ruilen zich te **melden** bij 1 van de bestuursleden **voor 1 december 1998**. Deelnemers dienen lid te zijn van de heemkundige kring of inwoner van één van de vier deelgemeenten.

OUDE FOTO'S

Regelmatig worden wij nog geconfronteerd met het feit dat oude foto's zomaar weggeworpen worden. De heemkundige kring zou het zeer op prijs stellen indien deze foto's bij ons afgegeven worden. Wij verzamelen ze en kunnen dergelijke foto's zeer goed gebruiken als studie- of als illustratiemateriaal

H.K-reis naar Zeeland op 12/09/1998

Reeds 's morgensvroeg vertrokken we met een bijna volle autocar richting Nederland. Doel was de overzetboot Breskens-Vlissingen. Een stoere zeewind deed de meeste deelnemers de cafetaria invluchten op zoek naar een warme koffie.

In Vlissingen aangekomen bezochten we opgedeeld in twee groepen "het archief". De accommodatie van dit gebouw deed ons alleen maar dromen!

Hopelijk kan onze H.K. er een fractie van verwezenlijken. De wandeling door de stad gaf ons een eerste indruk van de V.O.C., de Verenigde Indische Compagnie, en de rijkdom die deze handelonderneming opleverde. We keken omhoog met Sammy, beleefden de avonturen van de loodsen, bewonderden de huizen van de reders, bezochten het godshuis voor zeemansweduwen en belandden op de dijk bij Michiel De Ruyter. De scheepsjongen die het tot admiraal bracht.

Van Scheveningen naar Middelburg is slechts een korte rit. Na een gesmaakt middagmaal konden, weliswaar te laat, de stadswandeling o.l.v. een stadsgids aanvatten. We genoten van de schoonheid van het middeleeuwse stadhuis, de prachtige koopmansgebouwen maar vooral van de abdij, beheerst door de "Lange Jan". De abdij deed ons naar nog een uitgebreider bezoek verwachten doch de tijd dwong ons naar koffie met gebak.

Van Middelburg ging het naar Veere. We snoeven de sfeer van deze V.O.C.-stad op doch een onweer joeg ons naar de autocar.

Niet getreurd, want onze gids had nog een afsluiter in petto. De scheldebrouwerijen, ergens op een plaats waar niemand ze zou zoeken. Het bier smaakte heerlijk en een beetje luider dan voorheen verlieten we Zeeland.

De verlichting van de Antwerpse haven was fascinerend en een mooie afsluiter voor een heerlijke dag.

Parochies Poederlee en Wechelderzande vieren 875-jarig bestaan.

Tijdens de maanden september en oktober vierden de inwoners van Poederlee en Wechelderzande met allerlei activiteiten het 875-jarig bestaan van hun respectievelijke parochies St.-Jan Baptist en St.-Amelberga.

Reeds vanaf het begin in 1123 wordt Wechel als "bijkerk" van Poederlee aanzien. Wechel hing van Poederlee af en Poederlee op haar beurt van Vorselaar. Joris Matheusen, pastoor van Vorselaar, verklaart dat beide parochies in 1321 werden afgescheiden van de moederkerk van Vorselaar. Van dan af werd Poederlee met bijkerk Wechel zelfstandig. In dat jaar wordt in een geschrift, berustend in de abdij van Tongerlo, vermeld dat Giselbertus parochieherder van Poederlee en Wechel was.

Zo gingen Poederlee en Wechel van 1123 tot 1572 hand in hand. In dit laatste jaar werd de Wechelse Amelbergaparochie zelfstandig. Op het einde van de 16^{de} eeuw beleefden onze gewesten een treurige en ellendige periode. Er waren de godsdienstoorlogen en vele kerken werden verwoest en geplunderd.

Waarschijnlijk wegens de uitzonderlijk benarde omstandigheden, of een tijdelijk tekort aan priesters, krijgen Wechel en Poederlee van 1598 tot 1610 weer één en dezelfde pastoor: Peeter Verlynden. In 1605 hadden Wechel en Puiel niet enkel dezelfde pastoor maar de Puielse secretaris, Jan Heyns, was tevens secretaris te Wechel.

Een andere bijzondere persoonlijkheid die in beide jubilerende parochies zeer geliefd werd was Jacobus Bols. Hij was van Meerhout afkomstig en werd in 1825 te Wechel als onderpastoor aangesteld, onder pastoor Van Rompaey. In 1836 werd hij als pastoor van Puiel benoemd. Hier zou hij 41 jaar de parochieherder zijn. Pastoor Bols overleed in het Heggedorp op 4 oktober 1877. In het totaal verbleef deze voorbeeldige parochieherder 52 jaar in Wechel en Puiel.

Vele jaren hadden Wechel en Puiel elk afzonderlijk de weelde van niet enkel een pastoor, maar ook een onderpastoor in hun midden te hebben. En dit met een zeer kleine bevolking. De bevolkingsaan groei in beide parochies is trouwens de laatste drie eeuwen fel gewijzigd. In 1693 telde Poederlee 395 inwoners en Wechel 248.

In 1830 telde Poederlee 691 inwoners en Wechel 460.

In 1950 telde Poederlee 1299 inwoners en Wechel 1251

In 1996 telde Poederlee 2320 inwoners en Wechel 3254.

En wat zien we nu? Sinds 1994 wordt de parochie Poederlee bediend door de Wechelse pastoor Jef Goris (sinds 1980 pastoor te Wechel),... of de geschiedenis herhaalt zich.